

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

29. An minores 14. annorum sint ab Inquisitoribus torquendi? Et quid de
prægnantibus, senibus, laborantibus quartana, morbo gallico, &c. Et an
Nobiles sint in S. Officio levius torquendi? Ex part. 4. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

quod non solum dicta, sed etiam nomina testium reo publicanda sint, tamen in causa hæresis hoc non procedit, ut observat ex Simanca Iul. Clar. in praxi 9. 49. & habetur in cap. fin. de hæret. in 6. & Miranda in ord. jud. tom. 2. q. 26. art. 14. concl. 1.

3. Verum circa præsentem questionem magnam difficultatem infert supradictus textus, nam ibi circumscripta potentia rei inquisiti, ac cessante periculo testium examinatorum contrarium videtur jure cautum, nam verba textus sic habent. Iubemus tamen quod si accusatoribus, vel deponentibus, propter potentiam personarum, contra quas inquiritur, videant Episcopi, vel Inquisitores grave periculum imminere, si contingat fieri publicatio nominum eorum, ipsorum nomina non publice, sed secreto, omittis aliis, exprimantur, sique non obstante, quod illis, contra quos hujusmodi deposuerunt, nomina ipsorum non fuerint publicata, adhibeatur ad cognitionem iudicis instruendam plena fides depositionibus testium eorumdem. Ita textus ibi.

4. Ex quo Franc. Personal. in tract. de iudiciis & tortur. post num. 19. nititur probare contra Simancam non valere consuetudinem celandi nomina testium in omnibus casibus, cujus sententia magis videtur comprobari ex Bulla Pauli III. ubi postquam mandavit in coeptis indiciorum reis ante torturam tradendis, nomina testium fore exprimenda, subdit postea hæc verba, præterquam in crimine hæresis, juxta juris dispositionem, sed circumscripta potentia Inquisiti, & periculo ipsorum testium ejus mandat, ut patet d. cap. fin. etiam in crimine hæresis publicari nomina testium; ergo cessante periculo, publicanda erunt.

5. His tamen minimè suffragantibus, non est recedendum à communi & accepta praxi, per quam absoluitur omnibus reis in sacro Tribunali non dantur nomina testium, & ita determinavit Congregatio Cardinalium die 14. Maji 1566. per hæc verba: Illustrissimi Cardinali Inquisitores Generales in Congregatione ordinaria decreverunt dari nuda testium dicta pro ut eo usque observatum fuit absque nominum publicatione, aliarumque circumstantiarum, propter quas posset devenire ad ipsorum testium notitiam, & quoad responsiones testium super rei interrogatoriis pœter decreverunt non esse dandas, si ex illarum publicatione deveniretur in notitiam, quinam fuerint testes ipsi. Sic ibi. & ideo in instruct. Tolet. anno 1561. n. 39. sic habetur. [Si pidiere el preso traslado, y publicacion de las defensas no se le ha de dar, porque por el podria venir en conocimiento de los testigos que contra el depusieron.] & ita hanc sententiam Molcovius de majestate militantis Ecclesie lib. 1. par. 1. cap. 11. Homobonus de statibus part. 1. cap. 6. Scaccia de iudiciis lib. 1. cap. 87. num. 18. Delcius in disquisit. magicis lib. 5. sect. 15. Zechius in summa tom. 1. tit. de fide cap. 11. n. 14. Rojas singul. 207. Simanca in cathol. instit. tit. 64. n. 26. Gundisalvus de hæret. q. 10. num. 4. Zanchinus de hæret. cap. 9. num. 6. Decianus lib. 5. cap. 35. num. 16. & latissime Barbosa in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 2. cap. 20. num. 6. & sequen. & Quevedo lib. de iudiciis & tort. cap. 10. num. 15.

6. Quod verò de non publicandis testium, seu accusantium nominibus dictum est, idem locum habet in quibusdam aliis circumstantiis, ex quibus posset reus devenire in cognitionem testium, vel accusatorum, & ita observat Pegna in annotat. ad Lucernam Inquisit. ver. nomina accusatorum. Genueus in praxi cap. 68. num. 5. & alij. unde in instruct. Hispal. an. 1484. n. 16. sic statuitur. [Quando la probança fuere hecha, y los testigos repregontados deben hazer publicacion de los dichos, y deposiciones callando los nombres y circunstancias por las quales el reo acusado podria ve-

nir en conocimiento de las personas de los testigos.] & in instruct. Tolet. an. 1561. n. 31. [Ratificandolos testigos, laque se en la publicacion a la letra todo lo que tocara al delito, como los testigos depoen quitando della solamente lo que le podria traer en conocimiento de los testigos.] Ex quibus verbis, ut optime observat Pegna in direct. Inquisit. p. 3. comm. 124. videtur arbitrio Inquisitorum relinqui, quales circumstantie publicari possunt, quales vero taceri, nam ex quo dicta instructio eas non præscripsit, iudicio Inquisitorum reliquisse videtur.

RESOL. XXIX.

An minores 14. annorum sint ab Inquisitoribus torquendi?

Et quid de pregnantibus, senibus, laborantibus, quartanas, morbo Gallico, &c?

Et an Nobiles sint in S. Officio levius torquendi? Ex p. 4. tract. 6. Ref. etiam 29.

§. 1. Affirmativam sententiam docet Ioseph Sesse Consultor S. Officij, vir quidem doctus, in decis. Regni Aragon. tom. 4. dec. 476. n. 20. ubi sic ait: Minor 14. annorum, licet de jure non torqueatur fallit in læsa majestate divina, & humana, nec pœna in eo minoratur in his criminibus. Ita ille, & novissimè Castus Palaus in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 8. pun. 9. num. 14. & Villadiego in polit. cap. 3. num. 322. & 323. ubi sic ait: [No se puede dar tormento a las personas privilegiadas como son el menor de 14. años y el viejo de 60. &c. si no es en delito de heregia, que en tal caso no ay persona privilegiada, que no pueda ser atormentada.] Ita ille, & pro hac sententia faciunt Doctores, quos citat & sequitur Guazzinus tom. 2. lib. 1. defen. 30. cap. 9. asserentes minores 14. annis in crimine læsæ majestatis torqueri, quod etiam docet Eymericus à Rosbach in tract. crim. tit. 5. cap. 21. num. 10.

2. Sed contrariam sententiam tenet Marc. Anton. Delcius in disquisit. magicis lib. 5. sect. 9. §. quoad personas, ubi sic asserit: Quoad eos qui sunt excepti ratione ætatis, puto si sint minores ætate annorum 14. tantum esse terrendos etiam terrore reali, ut nudando, ligando, & ad ceuleum adducendo, non tamen imponendo: si minores tamen 25. annis ingressu saltem 14. torquendi, sed mitius, quam majores. Hæc Delcius, & ante illum Simanca in cathol. instit. tit. 63. numero 45. & Pegna in direct. Inquisit. part. 3. comm. 110. §. minores vero 20. annis, non bene pro sua sententia citati à Castro Palao, cum aperte asserant minores 14. annorum torqueri non posse, sed terri, ut cum Simanca observat etiam Miranda in ordine judicior. tom. 2. q. 26. art. 13. concl. 7. His tamen non obstantibus aliqui non discedunt à prima sententia, quando sine periculo & moderatè dicti minores 14. annorum torquerentur, & ita tenent DD. quos citat Farinacius q. 42. n. 102. & 133. & Guazzinus tom. 2. lib. 1. defen. 30. cap. 18. num. 4.

3. Illud verò, quod asserit Sesse ubi supra, quod pœna ratione ætatis in minoribus non minoratur, mihi non placet, & ideo Soula in aphor. Inquisit. lib. 3. c. 32. n. 18. sic ait: Minores 25. annis regulariter puniuntur mitius, etiam facti majores, quia non tempus punitionis, sed delicti attenditur, & n. 21. ait: In crimine hæresis si minor rectè pœniteat, mitius punitur; & citat Simancam, Decianum, & alios.

4. Dicendum est igitur cum Suarez de Paz in praxi tom. 1. par. 5. cap. 3. §. 12. n. 50. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 5. dub. 15. num. 12. Miranda in ordine judicior. tom. 2.

tom. 2. q. 26. art. 13. concl. 6. Narbona in recopil. part. 1. leg. 61. *quæst. 1. n. 14.* Rojas singul. 298. num. 5. Guazzini ubi supra. Cantera in qq. crimin. cap. 2. de probat. per testes, q. 1. n. 71. & Doctoribus citatis in Tribunali S. Inquisitionis, omnes personas privilegiatas posse torqueri, exceptis minoribus annis 14. senibus, & prægnantibus, imò prægnantes neque terri possunt, ut observat Pegna part. 3. comment. 39. Sousa in aphorism. Inquisit. lib. 2. c. 39. n. 32. Binsfeldius in comment. de malef. leg. 7. *quæst. 2. concl. 7.* quicquid in contrarium doceat Michaël Zanardus in directer. Theolog. part. 3. cap. 88. fol. 499. ubi tenet prægnantes posse terri, sed male. Possunt tamen senes decrepiti & minores 14. annis terri, ut docet Miranda loco citato, & alij, non tamen possunt etiam leviter torqueri; quicquid in contrarium dicat Quevedo lib. de indic. & tort. cap. 12. num. 9.

5. Notandum est etiam pro praxi mulierem post partum non posse torqueri nisi post 40. dies. Ita Cantera in *quæst. crim. q. 10. de reo num. 1.* Quevedo loco citato, Paulus Ghirlandus de *quæstion. lib. 4. quæst. 6. num. 7.* Brunus de *indiciis part. 2. quæst. 4. num. 2.* Tuschus tit. T. concl. 328. num. 21. & alij, ita ut si infra 40. dies torqueretur & fateretur delictum, confessio esset nulla, ut ex multis observat Eymericus à Rosbach. in *praxi crimin. tit. 5. cap. 21. num. 6.* & Bajardus in *addit. ad Iul. Clar. quæst. 64. num. 67.* licet Anton. Gomez tom. 3. var. cap. 13. num. 3. in fine, dicat esse relinquendum arbitrio iudicis quando mulier post editum partum possit torqueri.

6. Nota etiam Anton. Quevedo de *indic. & tort. part. 2. cap. 12. num. 11.* docere senem, quem supra diximus non esse torquendum, esse senem 70. annorum, & etiam 60. si sit infirmus saluti, debilisque complexionis. Imò Villagut in *pract. crim. lib. 7. c. 4. concl. 4.* absolute docet senem sexagenarium non esse torquendum. Sed ego puto in casu contingenti, quando senectus excuset à tortura, remittendum esse arbitrio DD. Inquisitorum attenta valetudine, robore, & qualitate delinquentis, & delicti, & ita tenent Doctores, quos citat, & sequitur Eymericus à Rosbach in *pract. crim. tit. 5. cap. 21. num. 12.* & Sebastianus Guazzinus tom. 2. lib. 1. *defens. 30. cap. 12. num. 2.* Verum difficultas est, an supradicti testes, quando non possunt torqueri possint terri, ducendo eos sub equuleo tantum absque ligatura; & affirmative responder Cavalcanus de *brachio Regio part. 3. n. 126. ver. est tamen,* & à fortiori hoc etiam concederet Gomez tom. 3. var. cap. 13. n. 3. & seqq. Franciscus Personalis *tract. de indicis sub num. 15.* Paulus Ghirlandus de *quæst. & torm. cap. 6. num. 8.* & sequen. dictamque sententiam Cavalcani, licet cum verbo *forfan,* admittit etiam Guazzinus tom. 2. lib. 1. *defens. 30. cap. 12. num. 3.*

7. Et tandem pro coronide hujus resolutionis nota quod Franciscus Marcus *decis. 790.* Bajardus in *addit. ad Iul. Clar. quæst. 64. num. 73.* Calvacanus de *brachio Regio part. 3. num. 117.* docet laborantem febre quartana leviter torqueri posse sine squassata, seu strappata, & non in die febris, & ita etiam docet Anton. Quevedo lib. de *indiciis part. 2. cap. 12. num. 23.* ubi sic ait, [Tampoco podra ser atormentado el que esta enfermo de quartana si no es levemente el dia que le dexa.] Ita ille. Sed in casu contingenti ego consulto DD. Inquisitores adhibere Medicorum judicium. Non tamen erunt torquendi laborantes morbo Gallico, brachio debilitato, patientes ruptionem venæ, vel difficultatem anhelitus, de quibus omnibus loquitur Laderchins *consil. 184.* Grammaticus *consil. 40.* Decianus *res. post. 93.* & Guazzinus tom. 2. lib. 1. *defens. 30. cap. 16. num. 1.*

8. Advertant hic obiter DD. Inquisitores, Delirium in *append. 2. lib. 5. quæst. 23.* docere nobiles esse in S. Of-

ficio levius torquendos; sed Farinacius de *heresi quæst. 185. num. 125.* asserit hanc opinionem apud se difficultatem non carere; verum apud me nullam habet difficultatem, unde Simanca in *cathol. insin. tit. 61. num. 62.* & Pegna in *direct. part. 3. comment. 110.* docet in Tribunali S. Officii torquendos esse tam nobiles, quam ignobiles, hi tamen durius, illi clementius, & num. 112. admonet iudices ut minus torquant nobiles, quam plebeios.

RESOL. XXX.

An Inquisitores in crimine sagarum ex sola denuntiatione complicitum absque ullis aliis incidiis possint torqueri personas denunciantes bene aliquin fama? Ex p. 4. tract. 6. Res. etiam 30.

5. 1. **H**ic casus solet torquere DD. Inquisitores, eorumque Consultores, nam M. An. Del. rius in *disquis. mag. lib. 5. sect. 3. & in append. 2. ejusdem libri, q. 1.* fuse affirmativam sententiam docet, idem etiam docet Valentia tom. 3. *disp. 6. q. 13. par. 4. & 5.* Idem à fortiori sentiunt illi, qui etiam unus complicitis denuntiationem in exceptis criminibus ad torturam sufficere asserunt, quales penes Delirium citantur Cynus, Imola, Abbas, Gomez & alij.

2. Sed mihi contraria sententia longe probabilior videtur quam novissime adversus Delirium ex eadem Societate tenet Adamus Tannerus in *Thesol. schol. tom. 3. disput. 4. quæst. 5. dub. 2. per totum,* ubi probat, nunquam ob plurimum sagarum, sive strigum velut complicitum denuntiationes sine indicis aliisque adminiculis contra personam aliquin bonæ famæ esse procedendum ad torturam; & ideo Farinacius de *heresi quæst. 185. §. 8. num. 151. in fine,* sic ait: Adverte tamen quoddam vera non est, nec in sancto & generali urbis, universalique Reipubl. Christianæ Inquisitionis Tribunali servatur propositio Delirij, dum concludit indicium ad torturam duarum sagarum, seu lamiarum dicentium vidisse inquisitum, vel inquisitum in conventu, & congregatione aliarum sagarum, cum enim multoties non corporaliter, sed per illusionem demonis in hoc conventu se esse opinentur, & sic eorum assertio de visu possit esse falsa, absurdum est dicere, quod lamiz prædictæ indicium faciant ad torturam, cum, ut suo loco dixi, indicia ad torturam esse debeant non dubia, sed certa. Ita ille. Vnde in facti contingencia antequam in simili casu ad consultationem, an supradicti debeant torqueri, deveniant DD. Inquisitores, videant omnino Adamum Tannerum loco citato; nam licet supra dictum sit quoddam socij criminis in causis fidei faciunt indicium ad torturam, ut docet Pegna in *directer. part. 3. comment. 110. in append.* tamen in nominationibus sagarum adest particularis difficultas, & ideo, ut dixi, consule quando casus occurrerit, citatum Tannerum & Paulum Layman in *Theolog. moral. lib. 3. section. 5. tractat. 6. cap. 15. numer. 8. in fine.* Vide etiam circa præsentem questionem Binsfeldium de *confessione sagarum, membr. 1. conclus. 6. fol. mihi 246.*

3. Nec desinam etiam hic apponere verba Antonij de Quevedo lib. de *indiciis & tort. part. 2. cap. 5. num. 91.* sic assentis. [Aunque es verdad, que en favor de la fe esta introducido, que el socio en el delito haga bastante indicio para atormentar al que nombra por confocio con la calidad, que diere mas abaxo, pero en el delito de Brujas no aprovecha solo su declaracion para este efecto, porque como los Brujos por illusion del demonio andan de ordinario engañados,